

LABOR

Posamezne številke: Navadne Din 1,- ob nedeljah Din 1.50

Posamezne številke: Navadne Din 1,- ob nedeljah Din 1.50

Leto: IV.

Maribor, torek 14. avgusta 1923.

Številka: 182

Zopetne priprave za re-stavraco Habsburgov.

Črna internacionala še vedno ni pustila iz vidika svojega načrta, da po vatikanskih željah restavrira katoliško dinastijo Habsburgovcev — če bi drugje ne bilo mogoče, vsaj v Avstriji. Pakt, sklenjen pred nekaj dnevi med avstrijskimi monarhisti in krščanskimi socialci za bodoče volitve, jasno kaže politično linijo dr. Seipelove Avstrije. Po prevratu je pač takratna socialistična vlada uverjala vse nasledstvene države, da se iz Avstrije ni treba bati restavracijskih poskusov, zato so tudi zmagovalci bili napram Avstriji obzirni in so ji celo omogočili sanacijo. Danes pa merodajni krogi v Avstriji več nič ne prikrivajo, da so se povrnil k politični liniji z leta 1914.

Karakteristično v tem pogledu je avstrijsko pismo, katero je objavil v klerikalni reviji »Das neue Reich« grof Alfred Johannes Resseguier. Opisuje, kako ga je dušilo, ko se je 12. nov. 1918 vrnil s fronte in ni več spoznal svoje cesarske Avstrije. Najraje bi bil vsakogar zadušil. »Danes« — pravi — »je zopet drugače. Državništvo dr. Seipela je na potu, da osvobodi Avstrijo.«

»Veselo je, ko maso namesto »Deutschland über alles« zopet poje — kot nekaj namo ob sebi umevnega — cesarsko himno, kakor je bilo nedavno v Schönbrunnu, ko je dr. Seipel služil mašo za pale vojake. Enako veselo je, če se v Innsbrucku, Salzburgu in na Dunaju prirejajo vojaške svečanosti, na katerih se navdušeno pozdravljajo naši vojskovodje in vojski. Govoril sem zadnje čase s prelati, politiki, generalnimi direktorji močnih ljudskih organizacij, z delavci in kmeti. Mislim, da me ne bo nobeden desaviral, če trdim, da vsi žele izhoda v obliki demokratske monarhije z legitimno, za katoličkim tako zaslužno hišo Habsburg na čelu. In če trdim, da 75 odstotkov duhovnikov še danes moli oratio pro Imperatore, mislim, da nisem pretiral. Javna tajnost je, da je večina krščanskih socialcev pristašev monarhične državne forme. Na »katoliškem dnevu« v Linzu koncem maja sem dobil utis, da je bilo krivo mišljenje, ki se je stvarilo v parlamentu v nov. 1918, da avstrijski narod ne mara za svojo cesarsko hišo. Sodelovali so nadvojvoda Salvator, nadvojvodiinja Marija Valerija, hči cesarja Frana Josipa, nadvojvoda Hubert in ostala deca cesarske hiše. Povsod so jih izredno navdušeno pozdravljali.«

Koncem članka še pripominja uredništvo revije, da tudi na dunajskem katoliškem kongresu ni bilo drugače: vse je burno odobraval, če se je spominjalo ime Habsburg.

Ni treba imeti velikih oči in ni si treba ničesar dodajati iz fantazije za trditve, da je reakcija danes v Avstriji zelo močna. Za bodoče volitve v avstrijsko narodno skupščino v jeseni se krščanski socialci skupno z monarhisti nadajajo, da dobe dve tretjini vseh mandatov. Za avstrijsko znanjo politiko bo to izredne važnosti. Zakaj z dvema tretjinami glasov v parlamentu se lahko na legitimni način spremeni po ustavi drž. oblika.

Za nasledstvene države so vsi ti močenti resni memento za nove nevarnosti, ter opominajo, da se morajo resno pripraviti na dogodke v jeseni. Dozdaj so imele države Male antante opravka samo z madžarskim legitimizmom. Razvoj dogodkov v Avstriji, naraščanje upliva konzervativnih krogov pa kaže na novo situacijo jeseni. Spretna politika prelata-kancelarja je ob asistenci vatikanske diplomacije uspela, da 10 let po letu 1914 postaja zopet Avstrija os, okoli katere se suča — mir Evrope.

Radić se vrnil iz inozemstva!

Preiskava potrdila, da je reš bil v inozemstvu. — Pristaši so mu očitali bojazljivost. — Sedaj je v Šestinih pri Zagrebu.

Zagreb, 13. avgusta. (Izv.) O Radićevem begu se glase informacije oblastvenih organov v Zagrebiški okolici sledeče: Obmejni straži ob Dravi se je kmet Ivan Večelaj iz Gotalov že več dni zdel sumljiv. Potom poizvedovanja in preiskave je ugotovljeno, da je Ivan Večelaj v zadnjem času večkrat prekorajl madžarsko mejo. Bil je na to aretiran, ter je priznal, da je po naročilu župnika Škrinjarja dne 22. julija pomagal Radiću in nekaterim drugim gospodom pri begu. Najprej jih je peljal od hiše Pavla Bombaja v Drupi z vozom do Drave ter tu s čolnom preko Drave na Madžarsko. Dne 5. avgusta je nesel v Veliko Kanjižo zavoj obleke, ki ga je na kolodvoru predal osebnemu znanemu Radiću.

Nadaljnja poročila o Radićevem begu pravijo: Nedavno je bil aretiran vojni begunec Sprem. Pri zaslišanju je izjavil, da je v noči od 22. na 23. julija videl pri pokopališču v Gotaloven Ivan Večelaj z Radićem in še nekaterimi drugimi gospodi. Radića pozna osebno. Eden izmed go-

spodov je celo zahteval, naj poneše Radićev potni kovčeg na kolodvor v Gyecknješu ker pa tega ni hotel, ga je še Radić pošteno okregal. Po dosedanjih informacijah o Radićevem begu je torej ugotovljeno: Radić je pobegnil iz Zagreba v spremstvu Milana Prpića dne 21. julija z avtomobilom v Drnje, h kmetu Bombaju, a od tod čez Dravo na Madžarsko in na to na Dunaj. Prpić se je še istega dne sam vrnil v Zagreb. Če se je Radić res zopet vrnil, je storil to pod pritiskom svoje stranke, ki mu je očitala bojazljivost. Tako je med drugimi izjavil poslanec Rudolf Horvat napram svojim kolegom. »Radićeva bojazljivost bo uničila celo stranko!«

Zagreb, 13. avgusta. (Izv.) »Novosti« so sprejele od Radića blizu stoječih oseb informacije, da se je Radić včeraj vrnil iz inozemstva ter da stanuje v Šestinih pri Zagrebu. Govori se, da je imel v okolici Zagreba več sestankov s svojimi zaupniki.

Padec Kunove vlade v Nemčiji.

Stresemann novi mož. — Velika koalicija.

Berlin, 12. avgusta. Danes popoldne je državni kancelar dr. Cuno podal državnemu predsedniku demisijo kabineta. Drž. predsednik si je po razgovoru s kancelerjem pridržal odločitev in je tekot večera razgovarjal o položaju z voditelji strank. V poznih večernih urah je povelil predsednika državnega zbora posl. Stresemanna s sestavo novega kabineta. Stresemann je naročilo prevzel in bo skušal sestaviti vlado na podlagi velika koalicije.

Berlin, 23. avgusta. »Montagspost« poroča, da se bo nova vlada mogla že danes — četudi če ne čisto popolna — predstaviti državnemu zboru. Gotovo je, da

bo novi državni kancelar začasno vodil tudi posle ministrstva za zunanje zadeve in da bo soc. demokrat dr. Schif-Perding finančni minister.

Berlin, 13. avgusta. Včerajšnji dan je razen malih incidentov potekel mirno. Komunistični paroli za generalno stavko je sledilo le delavstvo mestne plinarne in elektrarne v Charlottenburgu. Železniški promet v predmestjih in mestu je funkcioniral brezhibno. Pač pa poročajo o krvavih spopadih med demonstranti in policijo v Neurode in Glatzu, Aachen in t. d. Msto Neurode je v rokah ustašev. V bojih na ulicah je bilo 12 mrtvih in 28 ranjenih.

Poincaréjeva obtožba Nemčije.

Velik govor ob odkritju spomenika padlim žrtvam. — Zlom marke mojstrsko delo nemške vlade.

Pariz, 12. avgusta. (Havas). Ministrski predsednik Poincaré je govoril ob odkritju spomenika vojnim žrtvam v občini Marville med drugim sledeče:

Vsem je znano ogromno trpljenje, ki je zadelo prebivalstvo onih delov Francije in Belgije, ki so jih zasedle nemške čete. Danes moramo kar ostrmeti nad nesramnostjo, s katero skuša Nemčija doseči, da bi svet pozabil njena dejanja in s katero toži in tarna zaradi francoske okupacije, ki je bila izvršena na mirni način in pod katero se ne zgodi nobenemu prebivalcu nič žalega, razen če se da od nemške vlade zapeljati k upor in drugim kaznivim dejanjem.

Državni kancelar Cuno je proglasil nadaljevanje pasivnega odpora, ki pa ni nič drugega kot kršitev mirovne pogodbe in obveznosti, ki jih je Nemčija sprejela in podpisala. Cuno bi gotovo ne govoril tako drzno, če bi si bili vsi zavez-

nički edini, kadar je treba pokazati močno voljo, kakor sta jo pokazali Francija in Belgija. Sedanji zlom nemške marke je mojstrsko delo nemške vlade, na katerem je delala vse leto z ogromnim uspehom in s katerim bo tudi triumfalno privedla državo h katastrofi. Cuno se moti, če misli, da sme Nemčija nekažnovano raztrgati pogodbo, ki jo je sama podpisala, če misli, da bomo sami plačevali reparacije, ki nam jih Nemčija dolguje, in če misli, da bomo zapustili Porurje, predno nam ona poravna svoje dolgeve.

Mi se ne damo motiti, ker smo prepričani, da so naša sredstva tako gotova kakor naša pravica. Nemčija skuša ustvariti zmedo tako kakor l. 1918, na predvečer svojega vojaškega poloma. Kljub temu mi trdno verujemo v mir, ki ga moramo doseči. Mrtvi to zahtevajo, njih glas poslušajmo!

Oster odgovor Anglije Franciji.

Grožnja s finančnimi represalijami.

London, 12. avgusta. (Izv.) Renterjev urad poroča sledeče podrobnosti o angleški noti: Odgovor Francije in Belgije je razočaral pričakovanje angleške vlade. Vtis, ki ga je dobila angleška vlada, je tem bolj mučen, ker je morala uvidevati, da niti Francija niti Belgija ne sprejeti njenih predlogov, zahtevajoč, da se Anglija prilagodi francosko-belgijskemu stališču. Prej ko slei amat- an-

gleška vlada za potrebno, da mednarodna komisija določi visokost nemških reparacij, ki pa jih mora Nemčija tudi izpolniti. Pripravljen je, zahtevati od zaveznikov in Nemčije samo plačilo konsolidirane angleškega dolga Zedinjenim državam, t. j. 14.020 milijonov zlatih mark. O upravičenosti zasedbe Porurja s strani Francije naj odloča mednarodno razso-dišča v Haagu. Anglija ne vidi utemelje-

nosti te zasedbe v nobeni mirovni pogodbi in jo smatra za krivično. Glede medzavezniških dolgov pa Anglija ne more prej popustiti, dokler ni rešeno vprašanje reparacij. Najbolj potrebno je zato, da se zavezniki najprej sporazumejo glede višine odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija. Francija napram Angliji svojih dolgov ne more utajiti, in bo morala prirediti s plačevanjem obresti.

Iz seje ministrskega sveta.

Vujičić poroča o Radićevem begu.

Beograd, 13. avgusta. Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom ministra Trifunovića. Seja so se udeležili ministri Simonović, Miletić, Miličević, Stojadinović in Vujičić. Minister Vujičić je poročal o podrobnostih, ki jih je sprejel o Radićevem begu, nakar se je razpravljalo o tekočih zadevah posameznih ministrstev.

Paritetna komisija v Rimu zopet prekinila delo.

Naša delegacija odšla v Beograd po nove instrukcije.

Sušak, 13. avgusta. (Izv.) »Večesta d'Italia« je sprejela od svojega posebnega poročevalca v Rimu obvestilo, da je paritetna komisija le radi tega prekinila posvetovanja, da odpotuje jugoslovenska delegacija v Beograd po nove instrukcije.

Sovjetska delegacija v Beogradu.

Gospodarska in diplomatska pogajanja.

Beograd, 13. avgusta. (Izv.) V Beogradu je dospela sovjetska delegacija, obstoječa iz 12 oseb. Nastanjena je v Palastu hotelu. Zadržuje se, da so dospeli pod krinko misije rdečega križa, dočim je pravi namen njihovega prihoda pričetek pogajanj med našo in sovjetsko rusko vlado glede gospodarskih in politično-diplomatičnih vprašanj.

Jugoslovenska olimpijada v Zagrebu.

Zagreb, 13. avgusta. (Izv.) O prireditvi proslave 20letnice obstoja sportnega kluba Hašk so se vršile včeraj v Zagrebu velike sportne prireditve. Največje pozornost so vzbujale nogometne tekme med člani Jugosl. sportnega saveza. Prve tekme so končale sledeče: »Hajduke« (Split) : »Ilirija« (Ljubljana) 3 : 2 (1:); »Concordia« (Zagreb) : »Jugoslavija« (Beograd) 5 : 4 (3 : 3) »Slavia« (Praga) : »Hašk« (Zagreb) 5 : 1 (1 : 1); »Sportni list« je ob tej priliki izšel v povečanem obsegu.

Pred generalno stavko rudarjev na Češkem.

Moravska Ostrova, 12. avgusta. (Češkoslovaški dopisni urad). Zbor zaupnikov rudarjev moravsko-ostrovskega okrožja je odklonil rezultate praških pogajanj v zadevi ostrovskega spora. Če se zadeva ne bo poravnala mirnim potom, grozi delavstvo z generalno stavko v celnem okrožju.

BORZA.

Curih, 13. avg. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 81.10, Beograd 5.85, London 25.15, Berlin 0.000140, Praga 16.10, Milan 23.50, Newyork 550.50, Dunaj 0.007725, žig. kroše 0.00775.

Zagreb, 13. avgusta. Pariz 531.50—537.50, Švica 1715—1730, London 431—435, Berlin 0.225—0.325, Dunaj 0.23—0.30, Praga 277.5—279.5, Newyork 94—95.

Politične vesti.

* **SLS ima bešedo.** Ko smo pisali o »Orlihu«, je »Slovenec« odgovarjal s polno sapo, zaradi večje gotovosti si je naročil še odgovor iz Pariza. Ko pa smo vprašali pred javnostjo, ali bodo pristali SLS zahtevali od svojih voditeljev, da obračunajo z Radićem zavoljo njegovih izjav v korist Italiji, so klerikalna glasila tiha ko grob. Zamolčala so Radićev izjavo v »Giornale di Roma«, mirno so požrla očitke, ki so jih napredni časniki naperili proti klerikalcem. Vse to pa »Slovenec« ne moti, da bi se ne zavzemal za Radića. V sleherni številki ima zanj kak prijazen pogled. Klerikalci se pač boje Radićeve šibe!

* **Radić na teritoriju naše države?** Zagrebški »Jutarnji list« (radićevske smeri) prinaša iz »najzaupnejšega vira«, da Radić ni šel preko meje, ampak da se iz strahu pred morebitnim atentatom skriva na ozemlju naše države. Kje, tega ne ve razum par najzaupnejših oseb nihče. List pravi, da se mora Radić tokrat skrivati ravno tako, kakor se je moral leta 1910, ko ga je preganjal ban Tomašić. Na vsak način hočejo iz Radića napraviti mučenika. Pametni ljudje se smejejo!

* **Demanti bolgarske vlade.** Bolgarska brzojavna agencija označuje vest, da je bilo 1500 pristavev zemljoradniške stranke ustreljenih, za popolnoma izmišljeno. Pod novo bolgarsko vlado se ni bil nihče ustreljen.

* **Avstrijski generali in hrvatska politika.** Bivši bosanski vojaški guverner in jadni petolizec Habsburžanov general Sarkotić je objavil v »Pester Lloyd« drugi članek o hrvatskem vprašanju. Nad vse žalostno je, da Radićev politiko odobrava znani avstrijsko-ogrski krvnik in jo hvali v znanem židovskem listu, ki je nekoč bruhal čez Hrvate ogenj in žveplo. Časi so se spremenili! — Sarkotić je tokrat izlil svojo jezo nad demokrate. Obžaloval je, da so radikalci padli na njihov nivo (?). Pravi, da vlada izmišlja razne špijonaške afeze, hoteč onemogočiti hrvatsko-slovensko-muslimanski blok. Sarkotić zameri Radiću, da nastopa proti frankovcem, vendar pa mu obljublja svojo pomoč. Po Sarkotičevi diagnozi je Jugoslavija bolna na živcih, zato pa vidi okoli sebe samo izdajstvo, špijonažo itd. — Pravzaprav je vseeno, kaj piše bivši č. kr. krvnik v židovskem budimpeštanskem listu. Demokrati bi pač bili nemogoči, če bi jih general Sarkotić pohvalil, zato je njegova nervoznost le znamenje, da so na pravi poti. Špijonaška afera je res tajinstvena in sme vsak verjeti, da je v nji precej fantazije. Kakor hitro pa to trdi črnožolti general Sarkotić, je treba biti na opreznosti, ker utegne ta afera pomeniti kaj več. To, da Sarkotić, ki si ne upa v Jugoslavijo, obljublja Radiću svojo pomoč, (slaba korist od dobljene sablje!) je značilnejše za Radića nego za Sarkotića. Tudi diagnoza o živčni obolenosti jugoslov. državnega ergaznizma ne drži, ker je njen oče črnožolti guverner. — To so torej om. ki simpatizirajo z Radićem! Taka je fronta zoper junake, ki so ustvarili državo s krvjo in z neizmernimi žrtvami! V to fronto spadajo tudi naši klerikalni politični generali!

* **Radićev slovaški kompanion Tuka** se je zadnje tedne mudil v Parizu, kjer je skušal rovariti za slovaško samostojnost. Tuka pa je imel dvojno smelo: V Parizu so ga vprašali, ali je on za eno državo s Čehi. Ko je pritrdil, so ga lepo napotili v praški parlament. Ker pa je dajal veleizdajniške izjave, jo češkoslovaška vlada izdala za dr. Tuko tiralico. Mož bo sedaj moral ostati v inozemstvu ali pa se vrniti domov in iti pred sodišče.

* **Češkoslovaška manjšina v Avstriji** in volitve. Danes v ponedeljek se vrši na Dunaju plenarna seja češkoslovaškega narodnega odbora, ki razpravlja o stališču češkoslovaške manjšine v Avstriji napram volitvam v avstrijski parlament. Prezidij narodnega odbora je 9. tm. proglašil, da ima plenum narodnega odbora v tem vprašanju odločilno besedo. Socijalni demokrati so bili proti temu. Čuje se, da nameravajo češki socijalni demokrati v Avstriji pri volitvah žrtvovati češkoslovaške manjšine in voliti nemške soc. demokrate.

* **Poljske represalije proti Nemčiji.** — Nemška vlada je izročila za sovjetno vo-

slaniku v Varšavi poljski vladi noto, v kateri protestira proti izganjanju Nemcev iz zapadne Poljske. Poljska vlada pa izjavlja, da bo z izganjanjem Nemcev tako dolgo nadaljevala, dokler Nemčija ne ustavi izganjanja poljskih delavcev iz Nemčije.

* **V ogrskem parlamentu** pride vsak čas do kakšnega škandala. V seji 10. tm. je poslanec Friedrich očital notranjemu ministru Rakovskemu, da je sprejel od neke banke zastoj akcije, kar je smatrati za korupcijo. Min. pred. Bethlen je Friedricha ostro zavrnil in večina zbornice je zavrnila Friedrichov predlog, ki bi naj pomenil nezaupnico vladi.

* **Komunistični manifest v Nemčiji.** »Rothe Fahne« v Berlinu objavlja manifest na delavstvo, v katerem ga poziva, naj vrže Cunovo vlado in vzpostavi vlado delavcev in kmetov. V manifestu se zahteva zablamba vseh živih v državi, ki jih naj delavski odbori razdeljujejo racionalno med siromašno prebivalstvo. Končno se poziva delavstvo, naj izvaja pasivni odpor v vseh podjetjih. Manifest je imel v mnogih tiskovnicah uspeh. Delavci so izvesili rdeče zastave in zasedli urade. V Essenju je izbruhnila generalna stavka.

* **Irski parlament** je bil 9. tm. razpuščen. Nove volitve bodo izvršene do 27. avg. Novi parlament se sestane 19. sept.

* **Amerika za revizijo versailleske mirovne pogodbe.** Zastopniki ameriške komisije za mednarodno trgovino so predložili angleškemu min. predsedniku Baldwinu načrt o plačilih reparacij in medzavezniških dolgov. Izjavili so, da zavezniki morajo plačati Ameriki dolgov. Nemčija mora plačati primerno reparacijsko svoto, toda versailleska mirovna pogodba se mora spremeniti in Nemčiji dati možnost, prosto izvajati trgovsko konkurenco. Francija in Nemčija morata dobiti garancijo zoper vsak vojaški napad. Komisija predlaga, naj odbor finančnih izvedencev zavezniških vlad preskusa plačilno sposobnost Nemčije. Komisija izjavlja, da se nemški minister za zunanje zadeve strinja s tem načrtom. Tudi Baldwin mu je baje pritrdil.

Očistimo hišo!

(Dopis.)

Da preti naši državi ne le zunanja, temveč v isti, če ne še v večji meri notranja nevarnost, o tem pač v sedanjem času nikdo ne dvomi. Vendar je preje mogoče, da se otresemo zunanjih vidnih sovragov, kot pa notranjih, deloma javno in proti državi delujočih političnih desperadov, deloma na tihem delujočih subverzivnih elementov, ki so več ali manj le orožje in sredstvo zunanjih neprijateljev, katerim elementom je predvsem le na tem, da vznemirjajo in begajo ljudstvo z razburljivimi vestmi in z grožnjami, da ovirajo in zaprečajo vsako delo, da povzročajo notranje nemire in dajejo s tem zunanjim sovražnikom povod, da bi zasedli dele naše domovine, naše države in jo zaslužili.

Taki elementi, podkupljeni od zunanjih sovragov, se klatijo zlasti v sedanjem času povsod okrog po naši domovini, osobito pa v obmejnih krajih, in lovijo z izmišljotinami in z grožnjami nevedne ljudi za svoje prozorne veleizdajalske smotre deloma na tihem, deloma celo javno. Odobravajo z rastjo vsako protidržavno notranje ali zunanje gibanje in se javno zgražajo nad vsakim poskusom notranje konsolidacije.

V mestni občini Maribor in v celim mariborskem okrožju je dokaj takih temnih dvomljivih prikazni, ki po večini niti nimajo v občini domovinske pravice, niti se ne morejo izkazati, da bi bili zaposleni v kakšnem delu ali v kakšni obrti, da, tudi takih individvijev, ki so se svoj čas izjavili celo za nemško-avstrijske državljane, ki pa še vedno rogovilijo med nami in ščuvajo in zaslepljajo ljudi na zavedne narodnjake in proti državi.

Čim se občine iznebe te dvomljivih krvososov, nastal bo tudi red in mir.

Zato se morajo ukreniti potrebni koraki, da se občine otresejo vsaj teh elementov in jih izženejo tja, kamor spadajo. — Imamo pa še razven omenjenih škodljivcev občine, naroda in države, žal še vedno v svoji sredini drugo zalego, strupene gade, ki sijočo zdaj na tihem, zdaj javno proti narodu, državi, vladar-

ju, kraljici, ki pa se osmelijo jesti kruh države proti kateri ruvajo in ščuvajo.

Javno v gostilni prepeva ta gradja zalega pesmi, radi katerih bi bili v prošli stari Avstriji brez posebnega vika povlašeni za nekaj pedit od tal na — vislice, tukaj pa se drže navzlic ovadbam še vedno v javni službi, da tako odtegujejo in odžrejo kruh narodno-zavednim invalidom.

Geslo »Kdor ni z nami, je proti nam« uveljaviti se mora tudi pri nas, sicer bomo trpeli mi, naši potomci pa kleli le nas, ker smo se čutili brezbržne tudi za časa največje nevarnosti, ker nismo pravočasno zatrli golazni, ki se okuževalno razširja med nami.

S takimi elementi proč čez mejo! Ne smemo drugače z njimi postopati, kakor so postopali Nemci prej z nami in pred vsem se naj vzame v zgled nemške Avstrijce, ki so v svoji brezsrčnosti in oholosti izgnali iz svojih krajev takoj vse, kar ni bilo v nemški rog, brez usmiljenja za male otročiče ali oslabele starčke. Slovenec Grafenauer že 5 let ni bil na svojem domu, posestvu in pri ženi ter otrocih na Koroškem, ker mu nemške avstrijske oblasti ne puste, da bi prišel domu.

Kjer pa se takih elementov ne more poslati čez mejo, odžene se jih naj v domovinsko občino, katero se naj zajedno opozori na njih nevarnost.

Predvsem pa se naj ostro pomete na označeni način subverzivne elemente in politične desperade pri vseh državnih in javnih uradih in zavodih, pa tudi pri privatnih podjetjih.

Imena vseh takih elementov so itak v vsaki občini znana. Le s tem, da se napravi enkrat red, imeli bomo mir na znotraj in končno kot konsolidirana država tudi na zunanaj. Sentijski anons.

Dnevna kronika.

— **Odlikovanje kralja Aleksandra.** Češkoslovaški poslanik Šeba je v soboto na Bledu izročil kralju Aleksandru Veliki križ češkoslovaškega reda Belega Orla, ki je najvišje odlikovanje češkoslovaške republike. Odlikovanje pomeni najvišje spoštovanje in izraz zahvale kralju, ki je za časa vojne s svojo hrabrostjo znatno pripomogel k osvobojenju češkoslovaškega naroda.

— **Obisk kraljev Male antante pri Masaryku.** Praški listi javljajo, da prideta koncem avgusta na Češkoslovaško jugoslovanski kralj Aleksander in rumunski kralj Ferdinand na obisk k predsedniku Masaryku.

— **Iz carinske službe.** Pri carinarnici v Mariboru so imenovani: revizor 3. razr. Andrej Peternel za blagajnika, revizor 4. razr. Bogdan Cvitković (doslej v Bakru) za revizorja 3. razr., za revizorja 4. razr. Alojz Pipa (doslej v M. Soboti) in Milorad Janković, za revizorja 5. razr., Jos. Petrić (doslej v Celju), za carinika 3. razr. Ilija Prica in Boško Grubić (doslej v Karlovcu), za carinika 4. razr. Viljem Jaković (doslej v Gor. Cmurku) in Radoslav Kapetanović (doslej v Bakru).

— **Za gradbo železniškega mostu čez Muro** pri Veržeru je dovoljen kredit 6 in pol milijona dinarjev. Konstruktura bo cementna. Izgradila ga bo slovenska tvrdka.

— **Gospodinje!** Ali zahtevate pri trgovcu, kjer se strežete, vedno testenine »Pekate«. Ako ne, prosimo, storite to vedno!

— **Napredne abituriente,** ki pojdejo v Zagreb študirat, opozarjamo, da akademski klub »Jurislav Janušić« že leto dni več ne stoji na bazi svojega prvotnega programa ter se približuje blokašem. Nastopal je že tudi ob raznih prilikah v zvezi z radićevskimi elementi. Na to opozarjamo radi potrebe pravilne informacije!

— **Zopet toča v Dravski dolini.** Minula sobota je bila nenavadno soparna. Toploter je kazal že 40 stop. C, kar je za naše kraje izredno visoka temperatura. Proti večeru se je nebo potemnilo in krog 20. ure se je vtila ploha, ki je trajala kakor pol ure. Dočim je nižje Maribora samo deževalo, je padala v Dravski dolini izredno debela toča, ki je napravila ponekod škodo. Ljudje se čudijo, da ravno letos Dravsko dolino tako pogosto obišče toča, ki je bila v teh krajih navadno redka prikazen.

— **Admiral Prica odstopil.** Kontreadmiral Dragutin Prica, poveljnik Boko Kotorske, je podal ostavko. Njegov naslednik je general Dragomir Milojević.

— **Admiral Prica — namestnik na Hrvatskem?** »Riječ« poroča iz Beograda, da se tam v službenih krogih govori, da bo imenovan za namestnika na Hrvatskem admiral g. Prica.

— **Obisk šolskih maš.** Oddelek za prosveto in vere v Zagrebu je v sporazumu s hrvatskim episkopatom ukinil obvezno obiskovanje šolskih maš. Samo procesije na Tellovo se mora šolska mladina obvezno udeležiti.

— **Statistika veroizpovedi v naši državi,** katero je nedavno dokončalo ministrstvo za vere, izkazuje 5.529.261 pravoslavnih, 4.473.877 katoličanov, 1.379.687 muslimanov, 41.668 grko-katolikov, 216 tisoč 769 evangelikov, 64.098 židov, 17.351 raznih drugih konfesij, 2024 brez konfesije.

— **Morski pes pred Sušakom.** Pristalniški urad v Martinšćici je javil, da je bil pred Kraljevicom opažen morski pes, ki je plaval v smeri proti Sušaku. Dolg je 7 metrov, torej eden največjih, kar se jih je dozdaj videlo v našem morju. Občinstvo je opozorjeno, da pazi pri kopanju.

— **Avtomobilska nesreča.** Kdor potuje iz Cirkvenice na Plaše, si lahko predstavlja strah potnikov, ki so ga doživeli zadnji petek popoldan. — Veliki avtomobil, kateri je že ves izrabljen, je začel nenkrat drveti po cesti navzdol, ne da bi mogel šofer voz ustaviti. Zavrnil je, kar je bilo mogoče, toda tudi s vore niso dobro delovale in preostajajoči družega, kakor zapeljati avto v stran, kjer se je voz ustavil z velikanskim sunkom. — Potniki so k sreči odnesli le male poškodbe, razen enega, kateri je na roki in glavi dobil večje poškodbe. — Vzrok nesreče je bil ta, da je kardonski drov, kateri veže motor in zadnja kolesa, kratkoma odpadel. Kolikor je mogel oditi, dec, ki je sam avtomobilist, konstatirali so tamošnji avtomobili v silno slabem stanju in le čudež bi bil, ako ne bi sledilo še več takih nesreč. Dolžnost pristojnih oblasti je, da se pobriga za sigurnost potnikov in izda stroge predpise o vseh njih navzdol, da ne bodo na takih ozkih cestah pravcate dirke.

— **Mošeja v Berlinu.** Te dni so v nepadnem delu Berlina položili temeljni kamen za islamsko mošejo. Pri tozadevnih slovesnostih je prišlo do malega incidenta. Vodja družbe Amadhis, ki vodi islamsko gibanje v Evropi, Muharar Ali, je imel slavnostni govor v angleškem jeziku. Več Egipčanov je to tako razburilo, da so začeli vmes vpiti — in je šele policija morala napraviti mir.

— **Nemški general inšpicira sovjetsko armado.** Iz Moskve javljajo, da je prispele tja nemški general von Kraus. Sestala se je s Trockim in Kamenjevom, na to pa obšel vse večje posadke rdeče armade ter pregledal utrdbe ob ruski meji, zlasti v Ukrajini.

— **Pri volitvah v delavsko zbornico v Milanu,** ki so se vršile te dni, so odnesli zmago socialisti proti komunistom.

— **Filmi bodo dražji.** Iz Amerike prihaja vest, da se bodo v bodoči sezoni filmi zelo podražili, ker so narasle na eni strani cene materialu, na drugi strani pa so pričele filmske zvezde zahtevati naravnost bajne honorarje.

— **Povišanje železniških in poštarnih tarif v Nemčiji.** Osebnih in tovornih tarif na vseh nemških progah se s 20. avgustom povišajo za 600 odstotkov. Tudi poštne in brzojavne pristojbine se bodo v kratkem zopet povišale.

Dopisi.

Slov. Bistrica. Pogajanja naše mestne občine z družbo Fala v Mariboru radi dobave električnega toka ugodno napredujejo ter je prišlo med obojestranskimi zastopniki do sporazuma že v vseh odločilnih točkah. Upamo, da pride do konca tega meseca tudi do perfekte in da bodo tako mesto dobilo toliko željeno električno luč. Pripravljalna dela od strani občine vodita v prvi vrsti župan Omerzu in dr. Pučnik. — Tukajšnja trgovska tvrdka Franjo Pajman je predlagala pri okrožnem sodišču v Celju poravnalno postopanje. Po njenih navedbah znašajo nekritične terjatve 3 milijone kron. Ponuja 30% poravnava.

Mariborske vesti.

Maribor 13. avgusta 1923.

m MEŠCANOM! V sredo, dne 15. tm. se otvoril v našem mestu Industrijsko-obrtna vzorčna izložba. K otvoritvi in posetu te izložbe pride mnogo odličnih ljudi iz raznih delov države. Prosim Vas, da ob tej priliki njim v čast krasite svoje domove z zastavami. — Zupan: V. Grčar, s. r.

m Obletnica smrti kralja Petra I. Velikega osvoboditelja. Kakor nam sporoča okrajno glavarstvo, se vrši dne 14. tm. ob 10. uri dopoldne v pravoslavni kapeli v vojašnici kralja Aleksandra I. (Melje) spominsko slavlje ob obletnici smrti kralja Petra I. Vel. Osvoboditelja.

m Obletnica smrti kralja Petra I. Trgovski gremij razglašajo: Dne 14. tm. se vrši ob 10. uri predpoldne, kakor po vsej državi, tako tudi v Mariboru svečana spominska služba božja ob obletnici smrti kralja Petra I. Osvoboditelja v kapeli pravoslavne cerkvene občine v Aleksandrovi vojašnici. V smislu naredbe ministrstva za notranje zadeve naj počiva delo v času službe božje. Trgovski gremij odreja, da se za dobo pol ure t. j. od 10. do pol 11. ure trgovine zapre.

m Sestdesletni jubilej obstoja slavi v torek dne 14. avgusta znana tvrdka Ferdo Wagranič v Vetrinjski ulici. Ustanovljeno leta 1863 se je podjetje krepko razvijalo ter je še le letos ob smrti ustanovitelja menjalo svojega gospodarja. Zavitelj menjalo svojega gospodarja. Zavitelj menjalo svojega gospodarja. Zavitelj menjalo svojega gospodarja.

m Najnovejši posli »Straže«. V pomikanju drugega gradiva v sedanjih poslijih dneih je začela »Straža« iskati nove kompanjone za razne mariborske trgovce. Njeni informatorji pa na drugi strani tudi natanko zasledujejo, kedar je tajništvo JDS v Mariboru slučajno zaprto, da lahko ob takem času trgajo napise z vrat pisarne. Samo da se ne bodo enkrat pri tem poslu grdo opekli!

m Na naslov vodstva obmejne policije! Potnik, ki se je vozil v petek večer z brzovlakom iz Plase v Maribor, vstopil je v Zagreb v direktni voz Beograd-Wien, ker je bil to najbližji voz in je bil vlak že na odhodu. Pred postajo Brezice vstopil mlad policijski agent v spremstvu stražnika v ta voz in ker je bil potnik takoj pri vratih, je prišel prvi na vrsto revizije. Potnik se je opravičil, da je le vladni pristojnik v direktni voz in v Brezicah vstopil. Na to začne mlad agent divjati v ljubljanskem uličnem žargonu in žaliti potnika, kateri se pa ni spuščal v razgovor s tako vpludnim drž. uradnikom in molčal. Priporočali bi obmejni policijski oblasti, da svojim namestjenjem vcepi nekaj več vljudnosti napram potnikom in naj ne stresajo svoje surovosti izrečno v vagonu, kjer so sami inozemci, ki se zgražajo nad takim postopanjem. — Konečno še omenim, da je potniku, ki potuje iz Karlova v Maribor, le tedaj mogoče doseči brzovlak, ako vzame na državnem kolodvoru izvočka (v elektr. cestno železnico se s krovčki ne sme), odrine istemu 200 K in ako je srečen, vjame na juž. kolodvoru brzovlak.

m Za mariborske trobojce so postavljeni v občinski proračun, ki ga je vlada med tem deloma že odobrila, velikanske vsote. Kljub temu pa izgledajo mariborske ulice, kot bi jih pravkar razrile granate. Posebno strahovito izgleda prostor pred bivšim hotelom »Stadt Wien«, ki bi ga lahko mesto popravilo vsaj z ozirom na številne tujce, ki posetijo razstavo. Ne kačimo vendar tako očitno svojega zamenjarjenega klerikalno-socialističnega gospodarstva!

m Anekdota s škofove pojedine. Mariborska socialistična lista se ne moreta dovolj nagriziti škofove pojedine, ki je sledila intronizaciji na čast posvetnim in duhovskim honoracijorjem. Posebno o stro prijemajo socialisti govornike, ki so baje z blestječimi frazami slavili cerkveno hierarhijo. Mi, ki se pojedine nismo udeležili, pravimo, da imajo sodrugi morda čisto prav, fatalno je le to, da je pri pojedini tudi jedel in pil in škofa slavil sodrug župan Grčar. Podobni malheur se je pripetil socialistom pred kratkim, ko so se zgražali nad justifikacijo roparskega morilca iz »buržoazij«,

ki je tam z urednikom »Volksstimme« skupno zijala prodajala.

m Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« v Mariboru poziva vse svoje člane, da se sigurno udeležijo prijateljskega setanka dne 13. avgusta t. l. točno ob 20. uri zvečer, ki se vrši v klubovi sobi v hotelu pri »Zamoren«. Na dnevnem redu so zelo važne točke, vsled tega prosimo, da se vsi člani kluba tega sestanka sigurno udeležijo. Oni člani, koji se sestanka ne morejo udeležiti, prosimo, da to javijo odboru. Prosimo sigurne udeležbe. — Odbor.

m Otvoritev začasne pošte »Ind.-obrtna izložba Maribor«. Poštno ravnateljstvo razglašajo: Za čas »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru od 15. do 26. avgusta 1923 se ustanovi na razstavnem prostoru pošta z nazivom: »Ind.-obrtna izložba Maribor«, ki bo poslovala od 14. do 27. avgusta 1923. Ta pošta se bo bavila s prodajo vrednostnic, s sprejemanjem navadnih in priporočenih pisemskih pošilk, poštne nakaznice, čekovnih položnic in brzojavk. Pošta »Ind.-obrtna izložba« bo odprta vsak dan od 8. do 18. ure, blagajniško službo pa bo imela samo od 8. do 12. in 14. do 17.30. Poslovala bo kot oddelek glavne pošte Maribor 1, s katero bo imela zvezo po večkrat na dan. Pošiljke, oddane pri pošti na izložbi bodo opečatene z žigom, ki ima besedilo v latinici in cirilici: »Ind.-obrtna izložba Maribor«.

m Menjalnica na Industrijsko-obrtni vzorčni izložbi. Kakor doznavamo, otvorila »Trgovska banka«, podružnica v Mariboru za časa razstave na razstavišču posebno menjalnico, s čemur bo dana vsem kupcem in razstavljalcem možnost, da na licu mesta obavi kupčijo. Sploh si razstavni odbor prizadeva, da nstreže vsem željam posetnikov in razstavljalcev ter v vsakem oziru skrbi za čim večjo udobnost.

m Kavarna v mestnem parku. Dnevno koncert od 17. do 19. ure in od pol 20. do 24. ure. Sladoleh in domače pecivo.

m Velika poletna veselica prostovoljnih požarne bramb in njenega rešilnega oddelka v Mariboru, ki se je vršila v nedeljo dne 12. avg. v vojašnici Kralja Petra I., je bila od vseh slojev Mariborčanov in okoličanov jako dobro obiskana. Na obširnem prostoru in na plesišču so svirale velike tri godbe, vse mize so bile zasedene, šotore so oblegale žejne in lačne trupe, na plesišču (telovadnica) so se vrteli pari kakor za stavo, po promenadah je šetala vrveča množica, ki je rojila tudi po logu in drevoredih. Parna brizgalna in rešilni avtomobil sta se, ker nista imela drugega opravka, vozila zadovoljno demonstrirajoč po cestah veselice prostora. Radostno razpoloženje in vrvenje je ob električni razsvetljavi, ki je pa tinitam nagajala, trajalo v pozno noč. Vstopnina po 5 Din. za osebo in drugi dohodki so vrgli požarni brambi bogat dohodek. Hvalevredno se mora omeniti, da ni bilo videti mnogo otrok. Otroci ne spadajo na veselice, da se v njih ne vzbudi prezgodaj hrepenenje po nasladah.

m Pri poletni veselici požarne bramb je bilo zgubljeno: srebrna cigaretna doza z monogramom, najdeno pa: 1 siv pliš klobuk, 1 ključ in 1 sobni ključ.

m Novo industrijsko podjetje v Mariboru. Čujemo, da se je osnovalo novo elektrotehnično podjetje, kojega imejitelji so izključno slovenski strokovnjaki in osebe istotako Slovenci. Pečalo se bo de v vsake vrste deli, kot popravitel elektromotorjev vseh vrst, transformatorjev in drugih v stroko spadajočih aparatov; dalje bode vršilo instalacije za razsvetljavo, prenos sile in gradnjo central. Izvrševala se bodo tedaj dela, katerega so se do sedaj morala oddajati inozemstvu; za elektrotehniko v Sloveniji je to lep napredek.

m Konji splašili. V soboto je peljal kmet Ivan Perko po Tattenbachovi ulici z dvovprežnim vozom. Pred nekim avtomobilom, ki je privozil nasproti, so se mu konji splašili ter zdirjali proti Glavnemu trgu. Perko je pri tem, ko je hotel konja zaustaviti, padel pod voz ter se na več mestih občutno poškodoval, tako, da so ga morali prepeljati v bolnico.

m Poskušen samomor v pijanosti. V soboto krog polnoči je prišel 43-letni mizar Simon Skerbis, stanujoč na Pobrežju, precej vinjen domov. V stanovanju se je nato sprl s svojo ženo. V svoji pijanosti je vzel britvo ter si v samomorilnem namenu prerezal žilo na levi roki. Vso

okrvavljeno roko je na to molil svoji ženi, češ: tu imaš sedaj! Rešilni oddelk mu je prožil prvo pomoč ter ga prepepeljal v bolnico. Kakor se je naknadno ugotovilo, je Skerbis že cel teden popival ter je bil radi tega pri tvrdki Zelenka, kjer je bil zaposlen, odpuščen. Skerbis je oče 6 otrok in je njegov čin posledica preveč zavžitega alkohola.

m Tragična smrt. Dne 7. tm. je šla 21-letna žena železniškega uslužbenca Marija Komar s svojim 4-mesečnim otrokom v gozd nabirat gobe. Nenadoma ji je postalo slabo ter so jo morali z otrokom vred prepeljati v bolnico. Včeraj pa je mlada žena umrla vsled srčne kapi.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru

združena z vrtnarsko, vinsko, gradbeno in umetniško razstavo pod pokroviteljstvom Njeg. Velič. kralja Aleksandra I. (od 15. do 26. avgusta 1923).

Slavešna otvoritev razstave se vrši v sredo, dne 15. tm. ob 10. uri dopoldne. Vabljeni gostje se zberejo ob napovedani uri pred vhomod v Prešernovi ulici, kjer bo povabljenec pozval predsednik razstavnega odbora g. A. Križnič. Po otvoritvi ogled razstave. — Po svečani otvoritvi je razstava dostopna vsemu občinstvu. Vhod za obiskovalce pri glavni vstopni v Cankarjeva ulica 5, zvečer in popoldne tudi v Prešernovi ulici. Pri otvoritvi svira godba »Drave«.

Vstopnina za razstavo se je določila kljub ogromnim stroškom zelo nizko, tako, da je vsakomur omogočen dostop k razstavi.

Za zunanje obiskovalce, ki prihajajo po železnici z legitimacijami, veljajo te legitimacije ob enem kot vstopnice. Za domače obiskovalce so uvedene poleg dnevnih vstopnic tudi permanentne vstopnice, ki stanejo 60 Dinarjev. Dnevne vstopnice, veljajo za ogled razstave, so po 10 Din., večerne vstopnice pa po 5 Din. Za dijaštvo in vojaštvo so polovične vstopnice po 5 Din. Otroci pod 7 let so vstopnine prosti. Vstopnina je odmerjena zelo nizko, kljub temu, da je prireditelj združena z ogromnimi stroški.

Opozorilo. Občinstvo se opozarja na to, da se priznajo le ona plačila, bodisi za inšerate, prostornino, reklamne plošče itd., ki dosepejo v roke uprave razstave. Poslušanje osebne niso upravičene sprajemati kakoršnakoli plačila. Toliko v opozorilo, da ne bo pozneje kakoga nesporazumjenja.

Razno.

r Lloyd George pred norišnico. Sir Henry Luby, urednik humorističnega lista »Punch«, pripoveduje miščo zgodbo o bivšem angleškem ministrskem predsedniku Lloyd Georgu, ki se je pripetila v času, ko je bil Lloyd George še zakladni minister. Nekega dne je hotel posetiti svojega prijatelja, ter si je najel avtomobil, ki je ravno stal v bližini. Povedal je šoferju naslov in odpeljala sta se. Avtomobil se je ustavil pred neko visoko zgradbo. Lloyd George odslavi šoferja ter se obrne na vratarja. Ta ga je nadržal, češ, kaj išče tu. »Jaz sem zakladni minister,« mu reče na to Lloyd George. — »Tako, tako,« odvrne vratar, »je že prav, tukaj jih imamo že šest. Tukaj je deželna norišnica. Sprejemna pisarna je v 1. nadstropju, na hodniku desno, potem levo, potem zopet desno in dvakrat levo, prav, kakor v politiki!«

r Poroka vojvodinje od Devonshirea. Angleži od nekaj zelo mnogo drže na zunanji sijaj pri porokah. Ena najlepših porok zadnjega časa je bila poroka lady Rachel Cavendish, hčerke vojvode od Devonshirea, s sinom kneza od Moraya. Nvesta se je vozila v prekrasni antikni kočiji, kojoj je zadnjikrat rabil pokojni kralj Edvard, ko je obiskal dvor njene, ga očeta. Voz so vlekli služabniki vojvode devonshirskega. Častna garda je sestojala iz samih lovskih psov. Cela svatba je bila prirejena v sportskem duhu, ker mladi par strastno ljubi sport. Vsi gosti so bili v lovskih oblekah. O originalni svatbi so osem dni pisali vsi angleški listi.

Kultura in umetnost

x Izšla je nova pesniška zbirka Antona Vodnika »Vigilije«. Izdala in založila slov. kat. akad. omladina. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani, 1923.

x Krekovi zbrani spisi, I. zvezek. Društvo Dr. Jan. Ev. Krek ima po svojih pravih med drugim tudi nalogo, da izda Krekove spise. Ta izdaja seveda ne more obsegati vseh Krekovih spisov, ker bi sicer obsegala približno toliko knjig, kolikor let je Krek deloval v javnosti — brez ozira na to, da se pri mnogih spisih Krekovo avtorstvo ne da več dokazati. Krekov pomen nikakor ne leži samo v njegovih spisih, morebiti sploh ne predvsem v pisani besedi; njegove knjige in članki v časopisju, celo mnoge njegove pesmi so samo spremljale njegovo delo na socialnem, gospodarskem in političnem polju. Kakor pri vsakem javnem delavcu, tako so tudi pri Kreku njegovi spisi v najtesnejši zvezi z njegovim drugim delom. Zato hoče društvo Krek izdati pokojnikove spise vzporedno z njegovim življenjepisom, ker je življenjepis potreben komentar k spisom, kakor go — če hočete — spisi komentar — k življenjepisom. Prvi zvezek obsega tisto dobo Krekovega življenja in pisateljevanja, ki je tudi večini njegovih znancev najmanj znana: šolsko dobo, učna leta našega mojstra. Knjigo krasi sedem slik na finejšem papirju (slika Krekove rojstne hiše in vasi, slika Sele in »Štoka« itd.) in izvirna naslovna stran ob prehodu med uvodom in zbranimi spisi, delo prof. G. Porenthe: slika kajaveca, ki s slikami kretnjami koraka preko polja, iz samih ravnih črt. G. slikar je rekel, da bi bila vsaka druga poteza za Kreka premalo energična. V ozadiju hrib Sr. Miklavža, Ratitovec in Triglav. Knjiga bo vsakemu, ki se hoče baviti s proučevanjem Kreka, koristna tudi radi tega, ker obsega kar mogoče popoln seznam vsega, kar se je doslej pisalo o Kreku. Prvi zvezek Krekovih izbranih spisov je prevzela v komisijsko razprodajo Nova založba v Ljubljani, Kongresni trg 19. Kdor kupi ali naroči najmanj 10 zvezkov »kupol.« dobi 10 odstotkov popusta.

x Najlepše novele sveta. Opozorili smo že, da namerava hrvaški književnik g. Ljuba Wiesner v Zagrebu izdati biblioteko »1000 svjetskih pisaca (najlepše novele svijeta)«. Ker tudi slovenski čitatelji radi posegajo po hrvaški knjižnici, ker naše knjižnice ne vedo, kaj bi naročile iz Zagreba, opozarjamo še enkrat na podvzetje g. Wiesnerja, ki zasluži pozornost že zbog tega, ker ne stoji za njim nikako bogato založništvo, marveč zgolj energična volja mladega književnika. Čehi imajo že dolgo zbirko »Tisec najlepših novela«, ki je tudi že zaključena. Upamo, da jo g. Wiesner ustvari Srbohrva-tom, a s tem tudi Slovincem. Za umetniško vrednost te nove biblioteko jamči za ime g. Wiesnerja. Program pa je izražen v dveh točkah: 1. dati v skupni izdaji avtologijo svetovne lepe proze v najlepših delih najrazličnejših svetovnih pisateljev brez ozira na njih »modernost« (ker obstoji samo ena umetnost, a to je — umetnost); 2. dati v današnji dobi pokvarjenega okusa in raznovrstnih slabih knjižnih importov nekaj, kar v literaturi pretendira na večnost. V nadaljnjem delu programa je značilen stavek: »Mi homi v svetovni literaturi poiskali to, kar je za vse planete v vsemiru najvažnejše: Lepoto.« Biblioteka bo stala v abonementu za 5 mesecev ali 10 števil 100 Din. Na-ročnino sprejema g. Ljuba Wiesner, Zagreb, Pantovčak 4.

x Športna številka »Nove Evrope«. Najšim športnikom priporočamo najnovejšo številko odlične zagrebske revije, ki je posvečena sportu v Jugoslaviji. Prinaša sledeče članke: Sport u nas (L. K.); Pregled jugoslov. sporta (A. Šueler); Razvoj sporta u Sloveniji (L. Struna); Pregled sporta i nogometa u Srbiji (Danilo Stojanović-Dača); Hašk (J. Car); Moderna sportska igrališta (A. Vragović). Raspor red igara povodom proslave dvadeset godišnjice »Haška« u Zagrebu. — »Novi Evropa« izhaja trikrat mesečno in se naroča v Zagrebu, Preradovićev trg 9.

x »Ženski svet«. V tem tednu ste bili c. naročnicam razposlani 7. in 8. številka »Ženskega sveta«. Ker je več izvodov 7. številke dospelo šele pred par dnevi, a

bilo mogoče lista razposlati vsem pravomočnim. Prosim o naročnice, da oprostite to zamudo. Vsebinska 7. številke je sledeča: Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Sembilja. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. Vera Albreehtova: Pesem časa. Mar. Kmetova: Ženski svet. Stebi AL: O internacionalnem kongresu za žensko volilno pravico. A. Lebarjeva: Slaboten otrok — materinska posebnost. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. — Izvestja: Našim dobrotnikom. — Po ženskem svetu. — Ročno delo. — Kulinja. — Higijena. — Kujiševnost in umetnost. — Razgovori. — Listnica uprave. — Modna priloga prinaša 3 bluze, 1 žensko obleko in eno dečko. Vsebinska 8. številke: Srečko Kosovel: Obrazi in duše VI. Lepa Vida. (Slika Divinskega grada). Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Sembilja. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. Poldi Leskova: Deklišak. (Pesem) Ad. Milčinič: Slutnje. Jos. Ribičič: Troje putk. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. S: Ne žensko — moško vprašanje. — Izvestja: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Gospodinjstvo. — Higijena. — Kulinja. — Književnost in umetnost. — Listnica uprave. — V prilogi je več ročnih del z narodnimi motivi in štirje različni vzorci križnega vezanja. Upravo lista za Jugoslavijo ima Mila Prunkova, Karlovska cesta 20 L.

Sport.

Slovensko planinsko društvo priredi, kakor že naznanjeno, v sredo 15. avgusta planinsko veselico pri hotelu Zlatorog ob Boh. jezeru in javlja, da sta Direkcija drž. železnice v Zagrebu in Obratno ravnanje južne železnice v Ljubljani dovolila članom SPD 50% popusta voznihi cen 3. razreda potniških vlakov za enkratno vožnjo tja in nazaj. Za postaje drž. železnice se vrši odprava 14. in 15. avgusta na ta način, da kupi vsak udeleženec pri vstopni postaji celo karto 3. razreda do postaje Bistrica-Bohinjsko jezero. Ta karta se v Bistrici ne odda, temveč velja do 16. avg. v zvezi s člansko izkaznico tudi za povratno vožnjo. Za postaje južne železnice Dravograd-Meža, Ruše, Maribor, Ptuj, Ormož, Slov. Bistrica, Celje, Zidanmost, Sevnica, Zagreb J. K., Sisak, Litija, Rakov in Logatec se vrši odprava od 13. do 15. avgusta.

Milod Zevason

KRALJEV TEKMEC.

(Nadaljevanje in konec romana: Markiza Pompadour.)

Roslovenica: Rosandra.

(Dolje.)

(42)

Ko je de Bernis odšel iz palače de Journalien, je pač dobro rešil težko nalogo, kajti čez lice mu je švigal zadovoljen usmev.

Z trdnim korakom se je podal naravnost v ulico Sena, kjer je nemudoma govoril z gospodom Jakobom.

Le-ta ga je pričakoval gotovo z veliko nestrpnostjo, pripisujoč veliko važnost de Bernisovemu poskusu, kajti komaj ga je bil zagledal, že ga je živahno vprašal:

»Torej, monsieur, — storjeno je. — Od tega trenutka naprej »on« ne bo več pustil inpred oči znano osebo, in zagotavljam vas, da bo to stražnik, ki se ne bo spozabljalo.«

»Dobro moj sin, — zadovoljen sem z vami.«

De Bernis se je ponižno priklonil ter pričakoval novih povelj.

»In sedaj, — je nadaljeval po kratkem molku gospod Jakob, — lahko počivate za nekaj dni, — zasužili ste pač to. — Potem pa le zopet na delo. — Treba je na vsak način, da izvem, kaj namerava Damien. Zaupam in zanašam se na vašo inteligenco, da pridemo do tega, jaz bom pa od svoje strani nadziral oba pijančka.«

Gospod Jakob je ponudil svojo belo roko, katero je de Bernis spoštljivo pokleknil s kolenom, — poljubil.

Potem pa je vstal ter zmeraj zroč v svojega gospodarja, nazadoval do vrat.

Ko je de Bernis odšel, je gospod Jakob vzel nov sveženj spisov in listin ter jih začel proučevati z največjo pazljivostjo.

na ta način, da kupi udeleženec celo karto do Ljubljane gl. kol. Ta karta s člansko izkaznico vred mora biti žigosana z močnim postajnim dnevnim žigom in velja v zvezi z izkaznico tudi za povratno vožnjo do 18. avg. t. Prekinjenje vožnje ni dopustno. Otroci pod 10. leti ne uživajo večjega popusta.

Objave.

§ »Mladost«, ljubzensko dramo v 3. dejanjih, priredi »Klub napredn. sloven. akad. v Celju« dne 14. avgusta ob 20. uri in 15. avgusta ob 16. uri v Slov. Bistrici, hotel »Beograda«. Gostuje in režira g. R. Železnik, član »Udruženja gled. igralcev«. Ker je čisti dobiček namenjen ustanavljanju in vzdrževanju klubovih ljudskih knjižnic v obmejnih krajih, vabimo k najobilnejši udeležbi. — Odbor.

§ Mestni kino. »Pot do uspeha«, ameriška veseloigra v 5. činih z Douglas Faribanks v glavni vlogi se predvaja v pondeljek, torek in sredo.

Gospodarstvo.

g Produktne borze 11. avg. Novi Sad: pšenica bačka 345, ječmen bački 280, oves bački 275, koruza bačka 270, moka bačka »0« 587, »2« 537, »6« 425. Tendence medla. g Reorganizacija Narodne banke. Pridobitni krogi v Zagrebu so dali pobudo za reorganizacijo Narodne banke. Fin. minister dr. Stojadinović je odpotoval v Zagreb na konferenco s tamošnjimi gospodarskimi krogi. Po povratku bo proučil vprašanje skupno z ministrom trgovine.

g Vinska letina in vinske cene v Banatu. Iz Vršca v Banatu se javlja: Trta je silno bogato rodila in vinogradniki ponujajo vino po 150 D liter, ker ga imajo v ogromnih količinah. Slabše vrste ne dobe še ceneje.

g Pokrajinski kongres izvoznikarjev. Beograjska trgovska zbornica je sklicala za dne 26. avgusta t. l. v Beogradu pokrajinski kongres izvoznikov. Na kongresu bodo zastopane vse trgovske zbornice naše države, zlasti zagrebška in beograjska, zastopniki ministrstev, javni delavci na gospodarskem polju ter večje število izvoznikarjev. Razpravljalo se bo

zlasti o izvozu letošnjih poljskih pridelkov, vina in sliv.

g Konec avstro-ogrške banke. Te dni je končala svoje delovanje zadnja institucija bivše avstro-ogrške banke, ki je monarhijo preživela že celih 5 let. Po 107-letnem poslovanju je bil na zadnjem običnem zboru, ki se je vršil te dni, sklenjen razid. Zborovanje je bilo precej vi-

harčno, ker znaten del delničarjev ni bil zadovoljen z izplačilom 365.000 aK za delnico, vendar pa ni bilo nobenega drugega izhoda. — Zavod je bil ustanovljen leta 1809 kot posledica takratne gospodarske krize. Često mu je ob raznih zgodovinskih dogodkih pretel pogin, dvakrat je doživel bankrot, dokler mu svetovna vojna ni zadala zadnjega udarca.

Dobro idoča trgovina na prometnem kraju se takoj proda. Vico, Glavni trg 5. 1663 4-1

Kder mi preskrbi v Mariboru stanovanje z sebo in kuhinjo. temu posodim Din. 95.000. Obresti po dogovoru. M. André, Koroševa ulica št. 17. Maribor. 1663

Stanovanje za manjšega dijaka s brano in ostalo pohištvo se odda. Vprašati pod »Mal dijak« v upravi »Tabora«. 5-1

Lokal za skladišče, obrt ali delavnico, 32 m², v Dravski ulici, se takoj odda. Pojasnila Dravska ulica št. 10, I/11. 1664 4-1

Vi dobite poštni paket franco povsod: 1 kg testenine, 0.50 kg paradižnikov, 0.10 kg ribanega parmesana, 0.50 kg Vital-kakaoa, 0.50 kg kakao Kori, 1 kg fine čokolade, 0.50 kg indijek, sagua, vse skupaj samo za Din. 208.—, Hmeljak i drug, Maribor. 1301

Čepice po neverjetno nizkih cenah, srajce, kravate, klobuke, nogavice, poramnice, robce in ostalo modno blago prodaja brez konkurence modna trgov. B. Veselinović & Komp., Maribor, Gosposka ulica št. 26. 1605

Galanterija

drobnina, trikotaža

Samo na debelo!

Gaspari & Faninger

Maribor 1047

Aleksandrova cesta 48.

KLUB-BAR

V času Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe od 15. avgusta do 1. septembra gostuje v KLUB-BARU sledeči umetniški ansambl:

Slavinette Duo 1638 6-3

Madame de Corffu

— Hugo — Hugo —

s svojim frapantnim programom.

Začetek nastopov ob 22. uri.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Novo!

Dežni plašči

Novo!

od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Vse lika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, hrbtnikov in sandal po konkurenčni ceni pri

JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

XL

Bolnica v hiši des Réservoirs.

Crebillon si je trudil možgane z mislijo, kako bi vendar prišel v ono hišo, da bi se prepričal, ako je ona bolana gospa res Ivana.

Dozdevne Noetove sanje so se izkazale v toliko točkah resnične, da se je poet konečno prepričal, da sta bolnica v hiši des Réservoirs in pa Ivana ena in ista oseba.

Ali mogoče bi bilo, da se tudi moti, čudna prigodba pijančevih sanj je bila lahko resnična v vseh podrobnostih razen ti jedni — glavni. Iz tega pomisleka pa je postalo jasno, da se je moral on sam prepričati, videti na lastne oči, — kdo je ona bolana gospa.

Ali kako, na kak način, s kakimi pripomočki? — Čeprav je pesnik napenjal vso svojo domišljavost, vendar ni iztaknil pravo.

Najprvo je mislil kar odkrito pri vratih zahtevati vstop pa spraševati, povedati gospodarju, kdo da je, kaj da hoče, kaj da pričakuje od njega. — Seveda je takoj odvrnil ta načrt, — ki je bil sicer jako priprost, ali tudi jako drzen in tudi nevar.

Sicer pa je bilo v ti stvari dvoje hipotet: ali se Ivana sama skriva, ali pa jo je kdo skril.

V prvem slučaju, — ako se je namreč Ivana hotela skriti in sploh izginiti kot da je ni več med živimi, — je imela za to gotovo svoje važne vzroke, in dosledno je gotovo tudi previdno poskrbel, da se jo ne more zopet dobiti — in jo ne bo nikdo našel, dokler se nji sami ne bo zdelo primerno pokazati se.

V drugem slučaju bi bila pa zadeva še bolj nevarna, — kajti če bi se odkritosrčno pokazal onim, ki jo držijskrito, bi se s tem sam izdal in podal v sovražnikove roke, bi jih spodbodel še k večji pozornosti in opreznosti, — dal bi jim časa, da se še bolj zavarujejo pred kakim drugim presenečenjem. — In ko-

rak, ki bi bil tako pravičen in dober, bi pomenil zanjo novo nevarnost, hujše nevarnosti za Ivano, kajti komur je na temu ležeče, da si obdrži svoj plen, pač ne gleda kako, — morebiti bi jo skrili za vedno in vselej.

Torej — ta pripomoček ni bil dober, — v prvem slučaju ne bi pomagal, v drugem bi postal celo nevaren. — Treba si je bilo izmisliti nekaj drugega bolj zvičnega, bolj premetenega.

Odkritosrčnost bi gospe d' Etioles gotovo škodovala, če jo kdo prikriva, sila bi pa bila lahko nevarna za njega samega, brez da bi prinesla pomoči njegovi varovanki, — ostala je torej le zvitost, premetenost.

Crebillon si je dejal, da mora na vsak način v ono skrivnostno hišo, — in sicer na skrit, zvit način. — Ali kako, — to je bilo vprašanje.

In odgovora ni mogel izmisliti.

Ali — Crebillon vsled tega ni opustil svojega smotra. — Onega večera, ko je spoznal, da Noe ni sanjal, se je podal proti oni uličici ter natančno preiskal cel kraj. — Ali kmalu se je prepričal, da bi močno plesanje nič ne izdalo.

Dozdevno se ni moglo priti v hišo kot le skozi ona vrata z razbitim kladvom. Na desno in levo sta bili prizidani drugi dve podobni hiši, — na nasprotni strani za hišami pa je bil neobdelan travnik, ki je segal do hiš. — Ali ne oker ne vrta se ni opazilo na ti strani, le par odprtih, ki pa so bile zavarovane z močnimi železnimi palicami. Da celo te odprtine so se nahajale skoro pod streho.

Da bi zamogel tedaj vstopiti, je bilo treba, da na vsak način sklene znanje s kako osebo, ki biva v hiši sami. — Ali spoznal je pač, da njegova starost, njegov rudečelični obraz, njegovo neelegančno, priprosto obnašanje pač niso taki, da bi se moglo upati, da na tak način kaj doseže.

Ostalo mu je jedino zadnje, da si kupi sokrivena. — To je bilo praktično in ko je prišel do zaključka, da bi z denar-

jem res utegnil kaj pridobiti, je bil še ves vesel, kajti filozofija in pa poznanje sveta sta mu dovolj dopovedala, da se nikdo ne zoperstavi temu prepričevalnemu sredstvu, — slednjič pa je bil tudi gotov, da dobi vsako svoto, katere bi bila potrebna, da reši Ivano.

Crebillon se je spraševal, ali bi ne bilo umestno, da obvesti gospoda de Tournehem o svojih pomislekih in doživljanjih da mu pove o svojih dvomih, in pa o bojazni tistega dne. — Ali po dobrem pomisleku se je odločil, da molči.

Ne da bi morebiti pred Tournehem občutil ono nevoljo in nekako instinktivno nenaklonjenost, kakor pred d' Etiolesom. — Ravno nasprotno, — jeklen značaj Ivaninega očeta ga je navdajal s posebno spoštljivo simpatijo. — Ali ker je poznal veliko ljubezen očeta za hčerko, je predstavljal, kak obup se ga je bil postal, ko je zvedel, kaj se je zgodilo.

pa se je bal, da ga ne bi prehitro razveselil, ko on sam sploh še ničesar ne ve. Ali če si ni že upal vzbuditi v očetu vem srcu kakoga upa, ki bi se razblinil v nič, — je bil odločen, da vporabi vsa sredstva, da doseže gotovost, in ako bi bilo potreba, bi se obrnil ravno na Ivaninega očeta, da zastavi potrebne zneske v dosego smotra.

Sicer pa je lahko za sedaj še mirno mislil in delal po svoje, kajti bil je bogat. — Ostal mu je velik znesek od onih pettisov frankov, katere mu je dal d' Etioles, — in ta svota je bila za one čase že ogromna.

Poet je torej skušal seznaniti se s kom iz skrivnostne hiše, — in da ne izgubi nobene priložnosti, je prebil največ časa v oni beznici, kjer si je iz prvega hipa že prisvojil prostor za svoje opazovanje.

Noe pa je imel zabranjeno, le približati se uličici. — Uličica je bila le malo obiskovana, Crebillon se je torej lahko bal, da bi prestrašilo, osupnilo stanovalce one hiše, ako bi v pijanec zopet videl onega, ki je prisostvoval onemu razgovoru na vratih.